

Nr 403.

Av herr **Hedin m. fl.**, *angående vissa åtgärder i syfte att främja användandet av inhemskt arbete och inhemska varor.*

Uti en vid 1920 års riksdag i andra kammaren av herrar Sven Lübeck, Knut Kjellberg och Wilhelm Björck väckt motion, nr 298, hemställdes "att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning i vad mån och på vad sätt staten kan medverka till att under och efter skolstadiet insikter i ekonomiska och näringsorganisatoriska ämnen må kunna systematiskt meddelas i större omfattning än som nu i allmänhet sker".

Motionen tillstyrktes av såväl första som andra kammarens tillfälliga utskott nr 1 (utl. nr 23 resp. 11) och bifölls av riksdagen, som i skrivelse till Konungen (nr 297) anhöll om utredning i enlighet med motionen. Uti berörda riksdagsskrivelse framhålles bl. a.: "Motionärerna hava i sin motion berört en fråga av synnerligen stor betydelse." — — — "Riksdagen finner det sålunda vara av synnerligen stor vikt, att insikter i ekonomiska ämnen meddelas i större utsträckning än vad nu är fallet."

Riksdagens skrivelse överlämnades för utredning till folkbildningssakkunniga, vilka uti ett den 25 maj 1923 avgivet utlåtande — senare överarbetat av de sakkunnigas ordförande — föreslogo vissa åtgärder såsom inrättandet av särskilda kurser i ekonomiska frågor m. m. (se S. O. U. 1924: 5).

Vid ärendets utredning har skolöverstyrelsen uti den 4 februari 1921 avgiven underdånig skrivelse till Konungen bl. a. anfört: "Såsom i riksdagens skrivelse 297/1920 anföres, har ifrågavarande önskemål redan i viss mån vunnit beaktande i skolundervisningen. Tydligt är emellertid, att i detta hänseende åtskilligt ännu återstår att göra såväl med avseende på dylika ämnens ställning å skolornas undervisningsplaner som ock i fråga om lärarnas utbildning i ekonomiska insikter.

Vad beträffar det vidsträcktare tillgodoseende av ekonomiska ämnen i lärlingskolor och yrkesskolor, varom i riksdagens skrivelse förmäles, skall överstyrelsen givetvis taga denna fråga under sorgfällig omprövning och söka, i den mån omständigheterna finnas medgiva det, tillgodose de framförda önskemålen. Likaledes skall överstyrelsen taga under övervägande, vilka utvägar som kunna erbjuda sig att anordna särskilda kurser för vuxna i ekonomiska ämnen samt göra framställning om de anslag, som för sådant ändamål kunna finnas nödiga."

De folkbildningssakkunnigas förslag om särskilda kurser i ekonomiska ämnen har emellertid icke ännu föranlett något resultat, och de framhållna önskemålen om större beaktande av hithörande frågor vid undervisningen i skolorna synas alltjämt icke vara så beaktade som frågans vikt och betydelse för vår folkhushållning med rätta bör kunna fordra.

Uti en vid 1925 års riksdag av undertecknad Hedin m. fl. i andra kammaren avgiven motion nr 254 framfördes önskemål i liknande riktning som uti ovanberörda motion år 1920 eller att undervisningen skulle så ordnas att "ökad insikt vinnes om den nationalekonomiska betydelsen av gynnandet av inhemskt arbete och inhemska varor".

Uti utskottsutlåtandet om motionen (första tillfälliga utskottets utlåtande nr 4) framhålles till en början: "Liksom motionärerna finner utskottet det i hög grad önskvärt, att ökad insikt vinnes om den nationalekonomiska betydelsen av gynnandet av inhemskt arbete och inhemska varor. En upplysningsverksamhet, som tar sikte härpå, förtjänar allt stöd från statsmakternas sida."

Under hänvisning till det yttrande i frågan som uti skrivelse av den 12 mars 1925 avgivits av skolöverstyrelsen, varuti *dels* framhållits att den önskade upplysningsverksamheten redan förekomme i viss utsträckning och *dels* att ytterligare åtgärder skulle framdeles vidtagas i sådant syfte, avstyrktes motionen.

Emellertid synes det uppenbart att den åsyftade undervisningen icke ännu förekommer i sådan utsträckning eller med sådan planmässighet att några påtagliga resultat kunna skönjas. Härom kan en var lätt övertyga sig genom förfrågningar hos dem som nyligen genomgått folkskolor och läroverk.

Orsaken till att detta ämne hittills alltför mycket förbisetts torde sammanhånga med det förhållandet att lämpliga, kortfattade och populärt hållna broschyrer eller läroböcker, speciellt avfattade i här berörda syfte, allt fortfarande saknas. Den brist, som sålunda otvivelaktigt ännu föreligger beträffande den allmänna undervisningen, kan endast delvis ersättas med den propaganda i liknande syfte, som påbörjats under senare år. Denna propaganda skulle givetvis bliva långt mera effektiv, om allmän uppmärksamhet å föreliggande spörsmål vore väckt redan genom undervisningen i skolorna. Vad särskilt den viktiga frågan om lämpliga läroböcker angår torde densamma bäst kunna lösas genom samarbete mellan skolöverstyrelsen och vederbörande organisationer för näringslivet, vilka även torde vara beredda bära kostnaderna för läroböckernas utarbetande.

Med hänsyn bl. a. till den fortfarande betydande arbetslösheten är ifrågasvarande spörsmål alltjämt av synnerlig betydelse, varför skyndsamma och effektiva åtgärder böra vidtagas i syfte att förverkliga det önskemål, som jämyäl av riksdagen enligt den ovanberörda skrivelsen ansetts vara "av synnerligen stor betydelse".

Med hänsyn därtill att här avsedda fråga ännu icke nått en tillfredsställande lösning och med återopande av ovan berörda synpunkter tillåta sig undertecknade härmed vördsamt föreslå,

att riksdagen ville besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga, *dels* åtgärder för utfärdandet av sådana anvisningar för undervisningen vid av staten helt eller delvis bekostade skolor och läroanstalter, att ökad insikt i största möjliga utsträckning må vinnas om betydelsen av att företrädesvis använda inhemskt arbete och inhemska varor, och *dels* i övrigt de åtgärder, varigenom motionens syfte kan på lämpligaste sätt förverkligas såsom t. ex. genom anskaffandet av för undervisningen lämpliga broschyrer och läroböcker m. m.

Stockholm den 31 januari 1928.

John Hedin.

G. A. Björkman.

Oscar N. Olsson.

Arne Forssell.

Albert Johansson.

Carl Arv. Anderson.

Cornelius Olsson.

Nils Månsson.
